

**HIV infekcijas, tuberkulozes un seksuālās transmisijas infekciju
izplatības ierobežošanas koordinācijas komisijas
sanāksmes PROTOKOLS Nr.36**

Rīgā, 12.10.2018.

Sanāksmi vada: komisijas priekšsēdētāja vietniece *S.Līviņa (VM)*¹

Sanāksmē piedalās

komisijas locekļi:

J.Feldmane (VM), V.Mavčutko (SPKC), R.Kaupe (DIA+LOGS), A.Molokovskis (Apvienība HIV.LV), A.Veiķenieks (AGIHAS), A.Stirna (RPNC), I.Ažiņa (RAKUS), D.Rezeberga (RDzN), R.Fedosejeva (TM IeVP), I.Upmace (Baltijas HIV asociācija), J.Geduša (LM), U.Dumpis (PSKUS), I.Ķelle (Papardes zieds), A.Ķīvīte (RSU), I.Hartmane (RSU)

citi dalībnieki:

V.Ozoliņa, K.Pavasare (VM), V.Riekstiņa (RAKUS), Z.Rugāja (NVD)

Sanāksmē nepiedalās

komisijas priekšsēdētāja: *D.Mūrmane-Umbraško (VM)*

komisijas locekļi: *K.Garina (Mozaīka), L.Rusmane (LTBF), L.Štāle (LSK), S.Rubins (LDVA), I.Rudzīte (LPS), G.Stūre, A.Krams (RAKUS), A.Cīrule (LTPSĀA), V.Ķīkule (RD)*

Protokolē *Š.Konova (SPKC)*

Sanāksmi sāk plkst. 11:00

S.Līviņa informē, ka komisijas priekšsēdētājas **D.Mūrmanes-Umbraško** prombūtnes dēļ uzņemas komisijas vadību.
Komisijas locekļiem nav iebildumu.

1. Jaunākās Veselības ministrijas īstenotās iniciatīvas un aktivitātes HIV/AIDS pacientu veselības aprūpes nodrošināšanā
(J.Feldmane)

J.Feldmane informē, ka no 2018.gada 1.oktobra tiek nodrošināta valsts apmaksāta antiretrovirālā terapija visiem HIV inficētajiem pacientiem, neatkarīgi no CD4 šūnu skaita. Kā arī no šī gada 1.septembra infektologs ir tiešās pieejamības speciālists personām, kurām kādā no HIV profilakses punktiem (HPP), kam ir noslēgts līgums ar SPKC, ir reaktīvs HIV eksprestesta rezultāts. Līdz ar to šai personai nav nepieciešams ģimenes ārsta nosūtījums pie infektologa.

¹Saīsinājumi: AGIHAS- biedrība „Atbalsta grupa inficētajiem ar HIV un AIDS slimniekiem”, Apvienība HIV.LV- biedrība „Apvienība HIV.LV”, Baltijas HIV asociācija- biedrība „Baltijas HIV asociācija”, DIA+LOGS- biedrība „Dialogs”, LDVA- Latvijas Dermatovenerologu asociācija, LM- Labklājības ministrija, LPS- Latvijas Pašvaldību savienība, LSK- biedrība „Latvijas Sarkanais Krusts”, LTBF- Latvijas Tuberkulozes fonds, LTPSĀA- Latvijas Tuberkulozes un plaušu slimību ārstu asociācija, Mozaīka- biedrība „Mozaīka”, NVD- Nacionālais veselības dienests, Papardes zieds- biedrība „Latvijas Ģimenes plānošanas un seksuālās veselības asociācija „Papardes zieds”, PSKUS- Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca, RAKUS- Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca, RD- Rīgas dome, RDzN- Rīgas Dzemdību nams, RPNC- Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centrs, RSU- Rīgas Stradiņa universitāte, SPKC- Slimību profilakses un kontroles centrs, TM IeVP- Tieslietu ministrijas Ieslodzījuma vietu pārvalde, VM- Veselības ministrija

Sadarbojoties speciālistiem, ir izstrādāta pacienta ceļa karte, ko HPP darbinieks aizpilda un izsniedz personai, kurai HIV eksprestesta rezultāts bijis reaktīvs, un ko persona tālāk ņem līdzī uz RAKUS, dodoties pie infektologa uz vizīti. HPP darbinieks personai cenšas sarunāt vizīti pie infektologa pēc iespējas ātrākā laika periodā. Laika gaitā plānots iesaistīt arī reģionālos infektologus, pagaidām sadarbība ir tikai ar RAKUS infektologiem. Pacientam gan pašam jāveic apmaksāta par analīzi stobriņiem, lai veiktu HIV padziļinātus izmeklējumus, piem., noteiktu CD4 šūnu skaitu.

No nākamā gada 1.aprīļa plānota līdzestības kabineta izveide, tiks noslēgts pakalpojuma līgums starp NVD un RAKUS, un tiks veikta atbilstoši kvalificēta personāla piesaiste. Plānots, ka līdzestības kabinets nodrošinās, pirmkārt, klātienē, elektroniskas un telefoniskas konsultācijas HIV inficētām personām, t.sk. par antiretrovirālo medikamentu pareizu lietošanu un to pareizas lietošanas nozīmi; par iespējām saņemt infektologa konsultāciju un veikt laboratoriskus izmeklējumus; par HIV vertikālās transmisijas risku un bērna veselības nodrošināšanu - HIV inficētām grūtniecēm un mātēm. Otrkārt, atbalsta sniegšanu HIV inficētām personām, palīdzot organizēt regulāru veselības pārbaūžu veikšanu. Treškārt, mākslīgo maisījumu zīdaiņiem un mākslīgo papildu ēdināšanas maisījumu bērniem līdz gada vecumam, kuri dzimuši HIV inficētām mātēm, izsniegšanu.

Runājot par HIV inficētu personu datu kvalitātes uzlabošanu, tad tiek veikti Grozījumi 2008.gada 15.septembra Ministru kabineta noteikumos Nr. 746 „Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistra izveides, papildināšanas un uzturēšanas kārtība” par jauna, papildināma HIV inficēto personu reģistra izveidi. Datu par HIV inficētām personām ievade būs tiešsaistes režīmā, kā arī tiks veikta datu par ārstēšanas rezultātiem dinamikā apkopošana. HIV vertikālās transmisijas ierobežošanai paredzēta informācijas apmaiņas uzlabošana starp dzemdību speciālistiem un infektologiem, kā arī bērnu, kuri dzimuši HIV inficētām mātēm, epidemioloģiskā uzraudzība. Tiks veicināta HIV inficēto personu iesaistīšanās ārstēšanas procesā, piem., veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības veicināšana reģionos; atbalsta personu nodrošināšana HIV inficētām personām; HIV agrīnas diagnostikas veicināšana (HIV diagnostikas kritēriji ģimenes ārstiem, kampaņas utml.).

Nolemj: informāciju pieņemt zināšanai.

2. Informācija par veselību veicinošiem projektiem Eiropas Savienības struktūrfondu ietvaros (K.Pavasare)

K.Pavasare informē par Veselības ministrijas veiktajām un plānotajām veselības veicināšanas un slimību profilakses aktivitātēm Eiropas Savienības fondu (turpmāk- ESF) finanšu plānošanas 2014.-2020.g. periodā, tostarp nacionāla un pašvaldību līmeņa aktivitātēm. Attiecībā uz pasākumiem seksuālās un reproduktīvās veselības jomā ar 2018.gada novembri sadarbībā ar Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeju tiek plānots īstenot izstādi „Seksuālā un reproduktīvā veselība” (realizācijas laiks 01.11.2018.-01.10.2019.). Izstādes mērķis: sasaistē ar vēsturiskajiem aspektiem sniegt iedzīvotājiem informāciju par seksuālo un reproduktīvo veselību un ar to saistītajām problēmām dažādos vecuma posmos. Viena no izstādes tēmām ir STI riski pusaudžu vecumā, iekļaujot arī informāciju par cilvēka imūndeficīta vīrusu (HIV). Izstādē tiks izmantoti Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja krājumos esoši plakāti par prezervatīvu lietošanu, HIV, prezervatīvu automāts, prezervatīvu kolekcija, sagatavots informatīvs izdales materiāls “Attiecības un veselība - mana atbildība” (SPKC) u.c.

Tāpat tiek sniegta informācija par plānoto sabiedrības informēšanas kampaņu par seksuālo un reproduktīvo veselību. Tiek sniegta informācija par citiem plānotajiem un jau

īstenotajiem pasākumiem un aktivitātēm ESF plānošanas periodā (sabiedrības informēšanas kampaņām veselīga uztura, fizisko aktivitāšu, psihiskās veselības, atkarību izplatības mazināšanas jomās, par programmām bērniem un pedagogiem par mutes dobuma veselību saistībā ar uztura paradumiem, pētījumiem u.c.).

Nolemj: informāciju pieņemt zināšanai.

3. Informācija par HIV/AIDS pacientu ārstēšanu 2018.gadā (ārstēto pacientu skaits un tā izmaiņas, izdevumi HIV medikamentu apmaksai, prognozētais līdzekļu izlietojums līdz 2018.gada beigām)

(Z.Rugāja)

Z.Rugāja informē, ka šī gada astoņos mēnešos no 2018.gada janvāra līdz augustam ir ārstēti 2484 unikālie pacienti, uz šo pacientu skaitu astoņos mēnešos ir izlietoti nepilni 9 milj. EUR. Pēc šo astoņu mēnešu datiem tiek prognozēts, ka gada beigās patēriņš par kompensējamām zālēm būs 13,4 milj. EUR, summā ir iekļauti 4,2 milj. EUR atkāpes nauda. Ņemot vērā, ka no 2018.gada 1.oktobra tiek nodrošināta valsts apmaksāta antiretrovirālā terapija visiem HIV inficētajiem pacientiem, neatkarīgi no CD4 šūnu skaita, pacientu skaits būs lielāks un līdz ar to arī līdzekļu patēriņš.

Ja salīdzina šī gada janvāra-augusta datus ar 2017.gada janvāra-augusta datiem, tad redzams, ka līdzekļu izlietojums šajā gadā ir pieaudzis par 16% un unikālo pacientu skaits pieaudzis par 19%.

Svarīgi uzsvērt, ka ir mainījušās vidējās terapijas līniju izmaksas. Runājot par 1.līnijas izmaksām, no 2015.gada 1.janvāra līdz 2018.gada 1.janvārim izmaksas vidēji samazinājušās par 27%, 2.līniju izmaksas vidēji samazinājušās par 19% un 3.līniju izmaksas vidēji samazinājušās par 15%. Var teikt, ka kopējās vidējās izmaksas samazinās, izmaksu samazināšanās cēloņi ir gan NVD pārrunas ar zāļu ražotājiem, kā arī saistībā ar patentētajiem medikamentiem.

Nolemj: informāciju pieņemt zināšanai.

4. Projekta HAREACT aktualitātes

(Š.Konova)

Š.Konova informē, ka Eiropas Komisijas Vienotās rīcības projekts „HIV un asociēto infekcijas slimību profilakse un kaitējuma mazināšana” (turpmāk – HAREACT) norisinās no 2015.gada oktobra. Galvenā mērķa grupa ir injicējamo narkotiku lietotāji (turpmāk – INL). HAREACT iesaistījušās vairāk nekā 18 valstīs, par mērķa (fokusa) valstīm pēc noteiktiem ECDC, EMCDDA kritērijiem tika izvēlēta Latvija, Lietuva un Ungārija. HAREACT kopā ir 8 darba pakotnes, Latvija ir iesaistījusies trīs projekta darba pakotnēs - 4.darba pakotnē “Testēšana un veselības aprūpes pieejamība”; 5.darba pakotnē “Kaitējuma mazināšanas attīstīšana”; 8.darba pakotnē “Ilgtspējība un ilgtermiņa finansējums”. Projekta virzību Latvijā koordinē SPKC.

Runājot par aktualitātēm darba pakotnē “Testēšana un veselības aprūpes pieejamība”, kuras mērķis ir uzlabot agrīnu HIV, vīrushepatītu un TB diagnostiku, kā arī tālāku klientu

(INL) virzību uz veselības aprūpes iestādēm, notikušas vairākas aktivitātes HIV profilakses un kaitējuma mazināšanas jomā iesaistītiem speciālistiem par HIV, HCV testēšanu, testu veidiem, kvalitātes kontroli, konsultēšanu, testēšanas nepieciešamību injicējamo narkotiku lietotājiem, dzimumspecifisko pieeju, TB, kaitējuma mazināšanu, klientu virzību uz tālākiem veselības aprūpes pakalpojumiem u.c. Diskusiju rezultātā identificētas galvenās barjeras klientu tālākai sasaistei ar veselības aprūpi (klientu zemā motivācija, finanšu trūkums, nepietiekams atbalsts no pašvaldības/valsts, rindas pie ārstiem, pacienta iemaksas, zināšanu trūkums klientu vidū, stigma).

Kā jau tika minēts iepriekš, lai uzlabotu HPP klientu tālāku sasaisti ar veselības aprūpi pēc HIV reaktīva eksprestesta saņemšanas, no šī gada septembra infektologs ir tiešās pieejamības speciālists personām, kurām kādā no HPP, kam ir noslēgts līgums ar SPKC, ir reaktīvs HIV eksprestesta rezultāts. Kā arī, sadarbojoties speciālistiem, ir izstrādāta pacienta ceļa karte, ko HPP darbinieks aizpilda un izsniedz personai, kurai HIV eksprestesta rezultāts bijis reaktīvs, un ko persona tālāk ņem līdzi uz RAKUS, dodoties pie infektologa uz vizīti.

Nolemj: informāciju pieņemt zināšanai.

5. Dažādi jautājumi un īsa informācija

A.Ķīvīte informē, ka šī gada 19.oktobrī ir iespēja apmeklēt projekta „Eiropas pētījums par HIV matemātisko modelēšanu un HIV testēšanas aktivitāšu izmēģinājumiem riska grupās” (HERMETIC) noslēguma semināru.

A.Veiķeniēks informē, ka šī gada 1.decembrī ir iespēja apmeklēt AIDS dienai veltīto koncertu Anglikāņu baznīcā, kā arī pieteikt pretendētus balvai „Glāsts” par nopietnu ieguldījumu HIV infekcijas mazināšanā Latvijā.

I.Upmace informē, ka, sadarbojoties ar Pasaules Veselības organizāciju, tiek izmēģināti jaunie kombinētie eksprestesti HIV un STI noteikšanai. Testi izmēģināšanai tiek piedāvāti vīriešiem, kuriem ir dzimumattiecības ar vīriešiem. Rezultāti būs zināmi nākamajā gadā.

R.Kaupe informē, ka ir panākts, ka HAREACT projekta ietvaros nodrošinātā mobilā vienība, darbosies arī turpmāk Rīgā un Pierīgā.

R.Kaupe jautā, vai būtu iespējams biedrībā „DIA+LOGS” uzglabāt naloksonu, lai narkotisko vielu pārdozēšanas gadījumā klientiem būtu iespējams sniegt nepieciešamo palīdzību?

S.Līviņa atbild, ka šajā jautājumā būtu jāorganizē atsevišķa sanāksme, pieaicinot nepieciešamās institūcijas, lai jautājumu varētu pilnvērtīgi izskatīt.

Nolemj: organizēt sanākumi jautājumā par naloksona nepieciešamību HIV profilakses punktos, pieaicinot nepieciešamās institūcijas.

Sanākumi beidz plkst. 12:30

Komisijas priekšsēdētāja vietniece /paraksts/

S.Līviņa

Protokolēja /paraksts/

Š.Konova